

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджменту

Кафедра економіки підприємств

РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Методичні рекомендації для практичних занять і
самостійної роботи здобувачів вищої освіти освітнього
ступеня «бакалавр» спеціальності 071 “Облік і
оподаткування” денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2018

УДК 332.12
Р64

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 27.09.2018 р., протокол №1

Укладач:

О.С. Альбещенко – канд. екон. наук, старший викладач кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

О.М. Вишневська - доктор економічних наук, професор, декан обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету

Т.В. Стройко - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту освіти, Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

© Миколаївський національний аграрний університет, 2018

ВСТУП

Розміщення продуктивних сил вивчає територіальну організацію виробництва, принципи і фактори розміщення продуктивних сил, економічне районування країни, територіальний поділ праці і спеціалізацію економічних районів, проблеми формування і розвитку економіки регіонів, структуру міжгалузевих виробничих комплексів та характер міжрегіональних зв'язків.

Предметом навчальної дисципліни є педагогічна адаптована система понять про господарський комплекс України, його галузеву та територіальну структуру.

Мета навчальної дисципліни підготовка фахівців щодо ефективного розміщення і територіальної організації продуктивних сил України за умов становлення ринкової економіки.

Основні завдання дисципліни полягають у формуванні у здобувачів вищої освіти сукупності знань, навичок та уявлень у теорії та практиці розміщення продуктивних сил по регіонах України та у ефективному використанні природних, науково-виробничих та людських ресурсів регіональної економічної політики України

ТЕМА 1.**ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ КУРСУ “РПС”.
ЗАКОНОМІРНОСТІ, ПРИНЦИПИ ТА ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ
ПРОДУКТИВНИХ СИЛ**

Мета заняття. Ознайомлення з метою та задачами курсу “РПС”, з особливостями та методикою вивчення даної дисципліни.

При вивченні теми студенту важливо з’ясувати зміст основних понять і категорій регіональної економіки, зокрема таких, як “економічний регіон”, “територіальний поділ праці”, “територіальна організація виробництва”, “розміщення виробництва”, “регіональна економічна політика”, тощо.

Дисципліна вивчає територіальну організацію виробництва, принципи і фактори розміщення продуктивних сил, проблеми формування і розвитку економіки окремих регіонів, характер міжрегіональних зв’язків.

Завдання, які ставляться перед регіональною економікою, поділяються на три групи:

- 1) розробка наукових основ регіонального розміщення продуктивних сил і розвитку регіонів України;
- 2) системний аналіз територіальної організації виробництва і економіки окремих регіонів;
- 3) обґрунтування перспектив розвитку кожного регіону з урахуванням його внутрішніх особливостей, місця і ролі, яке він відіграє в загальнодержавному поділі праці.

Раціональне розміщення продуктивних сил на території України є важливим фактором раціонального використання природних ресурсів і економії суспільних затрат праці.

Студенту необхідно розібратись у методичних підходах щодо оцінки розміщення продуктивних сил. Критерії, класифікація показників оцінки економічної ефективності раціонального розміщення виробництва. Межі територіальної концентрації та спеціалізації виробництва.

Студенту важливо з’ясувати необхідність поєднання принципів розміщення продуктивних сил, правильно оцінювати місце і значення кожного з них при розміщенні виробництва конкретного виду продукції.

Основні принципи передбачають комплексний розвиток кожного регіону; зближення рівнів їх економічного розвитку; наближення виробництва до джерел сировини, паливно-енергетичних ресурсів і районів споживання; врахування оборонних потреб країни, міжнародного поділу праці,

необхідності охорони навколишнього середовища та забезпечення безпеки населення при можливих аваріях і стихійних лихах.

При розміщенні галузей АПК пріоритетними є принципи, які забезпечують розумне використання ресурсів, у першу чергу земельних, для виробництва конкретного виду продукції рослинництва і тваринництва.

Питання для обговорення:

1. Сутність предмета і об'єкта науки про розміщення продуктивних сил.
2. Методологічні основи науки про розміщення продуктивних сил.
3. Актуальні проблеми і завдання курсу РПС України.
4. Сутність економічного закону і закономірності, їх об'єктивний характер.
5. Основні закономірності РПС.
6. Принципи розміщення суспільного виробництва.
7. Основні фактори, що впливають на характер територіального розміщення галузей і підприємств.

Питання для самостійого вивчення:

1. Охарактеризуйте предмет вивчення курсу розміщення продуктивних сил.
2. Які елементи входять до складу продуктивних сил відповідно до “розширеного” трактування їх сутності?
3. Поясніть специфіку об'єкта дослідження науки про розміщення продуктивних сил.
4. Визначте головну мету науки про розміщення продуктивних сил та можливі шляхи її досягнення.
5. Назвіть рівні наукових методів дослідження та наведіть приклади.
6. Обґрунтуйте сучасні актуальні проблеми розміщення і розвитку продуктивних сил України.
7. Дайте визначення економічного закону.
8. На яких економічних законах ґрунтується розміщення продуктивних сил як галузь економічної науки?
9. У чому полягають відмінності між економічними законами і закономірностями?
10. Поясніть сутність регіональної економічної інтеграції.
11. Назвіть основні закономірності розміщення продуктивних сил і розкрийте їх сутність.

12. Дайте визначення і назвіть найважливіші принципи розміщення продуктивних сил.

13. Назвіть основні групи факторів розміщення продуктивних сил, поясніть їх значення в господарській практиці.

ТЕМА 2.

ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА НАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА.

Мета заняття. Обґрунтувати принципи і критерії виділення великих економічних районів, основні районоутворюючі фактори та сутність економічного району.

Студенту треба розібратися в природних та економічних факторах, які обумовили поділ України на райони. Сучасна схема поділу включає такі райони: Донецький (Донецька, луганська області); Придніпровський (Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська області); Східний (Полтавська, Сумська, Харківська області); Центральний (Київська, Черкаська області, м. Київ); Поліський (Волинська, Житомирська, Рівненська, Чернігівська області); Подільський (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька області); Причорноморський (Автономна Республіка Крим, Миколаївська, Одеська, Херсонська області, м. Севастополь); Карпатський (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька області).

Питання для обговорення:

1. Сутність економічного району та об'єктивний характер його формування.
2. Основні районоутворюючі фактори.
3. Принципи і критерії виділення великих економічних районів.
4. Мережа економічних районів України.
5. Практичне значення економічного районування.
6. Ієрархія економічних районів, їх основні типи.

Питання для самостійного вивчення:

1. Визначте сутність економічного району і доведіть об'єктивний характер його формування.
2. Що являє собою територіальний поділ праці та який вплив він має на формування економічних районів?

3. Назвіть основні районоутворюючі фактори і поясніть їх вплив на процес районоутворення.
4. Яка форма територіальної організації народного господарства виконує функцію ядра економічного району?
5. Розкрийте сутність основних принципів економічного районування.
6. Визначте типи економічних районів і принципи відмінності між ними.
7. Назвіть основні етапи розвитку вчення про економічне районування.
8. В чому полягають особливості сучасного економічного районування території України?
9. В чому полягає прикладне значення економічного районування?

ТЕМА 3.

НАУКОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ І МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСТВА.

Мета заняття. Визначити мету та завдання державної регіональної економічної політики, розкрити сутність наукових методів аналізу територіальної організації господарства та розглянути проблеми розробки концепції РПС України на перспективу.

Студентам необхідно визначити можливості та сфери використання економічних методів для вирішення проблем регіональної економіки, зокрема, системного аналізу, порівнянь, статистичних групувань, індексного, регресійно-кореляційного аналізу, економіко-математичного моделювання економічних процесів.

При освоєнні методики визначення економічного і соціального ефекту від зміни розміщення продуктивних сил студенту слід звернути увагу на особливості регіону, який вивчається. Залежно від цього для розрахунку треба вибирати критерії ефективності та конкретні показники.

Студенти повинні уявити, що розробка концепції розвитку продуктивних сил України на перспективу передбачав одночасно зміну форми власності виробничих об'єктів і розвиток ринкових відносин. Ця обставина значно ускладнює розробку перспективної концепції.

Питання для обговорення:

1. Основні принципи державної регіональної економічної політики України.

2. Механізм реалізації державної регіональної економічної політики та його складові.

3. Сучасна концепція розміщення продуктивних сил. Особливості розміщення продуктивних сил за умов ринкової економіки.

4. Сутність наукових методів.

5. Традиційні і нові методи вивчення РПС.

Питання для самостійного вивчення:

1. Визначте сутність державної регіональної економічної політики.

2. У чому полягає головна мета і основні завдання регіональної економічної політики?

3. Назвіть принципи державної регіональної економічної політики.

4. Визначте сутність механізму реалізації державної економічної політики та назвіть його основні складові елементи.

5. Розкрийте зміст сучасної концепції розміщення продуктивних сил.

6. Назвіть основні особливості розміщення продуктивних сил за умов ринкової економіки.

7. Обґрунтуйте перспективи розвитку регіонів України з визначенням пріоритетності розвитку їх галузей спеціалізації.

8. У чому полягає сутність наукових методів дослідження?

9. Назвіть основні методи науки про розміщення продуктивних сил.

10. Які специфічні методи використовує наука про розміщення продуктивних сил? Розкрийте їх сутність.

11. Що розуміється під елементарною і складною територіально-виробничою системою?

12. Визначте поняття “системний підхід” і “системний аналіз”.

13. Яке теоретичне і прикладне значення має метод територіальних пропорцій у вивченні проблем розміщення продуктивних сил?

ТЕМА 4.

НАСЕЛЕННЯ І ТРУДОВІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Мета заняття. Визначити роль народонаселення у розвитку продуктивних сил та територіальної організації народного господарства, проаналізувати трудові ресурси по галузях господарства і регіонах та динаміку розміщення населення України.

Вивчення теми необхідно починати з оцінки складної демографічної ситуації, яка склалася в Україні. Вона зумовлена демографічними,

природними і соціально-економічними факторами. Порушення екологічної рівноваги, забруднення внаслідок цього повітря і продуктів харчування, зменшення раціонального фізичного навантаження на організм і зростання психологічної напруженості значно ускладнило демографічну ситуацію в Україні.

Аналіз зміни чисельності населення і трудових ресурсів треба проводити за окремими регіонами з урахуванням відмінностей у природному прирості і концентрації населення, можливостей раціонального використання трудових ресурсів.

В процесі формування ринку праці в різних регіонах необхідно враховувати, з одного боку, конкретну демографічну ситуацію, наявність і кваліфікацію трудових ресурсів, з іншою боку, треба кваліфіковано оцінити наявність природних ресурсів у регіоні, ступінь їх вичерпаності, трудомісткість основних видів продукції, роль і місце, яке займає регіон у загальнодержавному поділі праці.

Питання для обговорення:

1. Роль народонаселення у розвитку продуктивних сил.
2. Населення України: динаміка його чисельності, структура, особливості формування та основні демографічні проблеми.
3. Трудові ресурси України: структура і розподіл за видами зайнятості і галузями народного господарства.
4. Демографічна ситуація та її регіональні особливості.
5. Міграція населення та її види.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте роль народонаселення в розвитку та розміщенні виробництва.
2. Визначте особливості сучасного відтворення населення України та динаміки його чисельності.
3. Назвіть основні демографічні показники, розкрийте їх сутність. Обґрунтуйте сучасні демографічні проблеми України.
4. Визначте особливості формування міського та сільського населення України.
5. У чому полягають регіональні особливості розміщення населення України?
6. Назвіть склад трудових ресурсів, особливості їх формування в Україні.

2. В чому полягають особливості розподілу трудових ресурсів по видах зайнятості та галузях народного господарства?

3. Назвіть причини безробіття і проблеми раціонального використання трудових ресурсів України.

4. Обґрунтуйте регіональні особливості трудобезпеженості територій України.

5. Визначте сутність і структуру природно-ресурсного потенціалу.

6. Назвіть існуючі методи оцінки природно-ресурсного потенціалу.

ТЕМА 5.

ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ.

Мета заняття. Охарактеризувати природно-ресурсний потенціал, кількісну і якісну оцінку природних ресурсів країни.

Основну увагу слід, звернута на визначення природно-ресурсного потенціалу кожного регіону і України в цілому. Окремі види мінеральних ресурсів значно вичерпані. Однак кожен регіон має певні види ресурсів в обсязі, який дозволяв забезпечувати комплексність розвитку господарства. Один із основних видів ресурсів практично на всій території держави – це родючі землі. Раціональне їх використання і виробництво екологічно чистої продукції – один із головних напрямків поліпшення структури експорту і на цій основі стабілізації валютної системи держави.

У результаті вивчення теми студенти повинні глибоко переконатись, що природно-ресурсний потенціал України достатньо високий. Проблема полягає в раціональному використанні цього потенціалу в рамках національної економіки і в інтересах нашої держави.

Питання для обговорення:

1. Сутність природно-ресурсного потенціалу та його структура.
2. Економічна оцінка природних ресурсів.
3. Характеристика природно-ресурсного потенціалу України, його вплив на спеціалізацію і територіальну організацію народного господарства.
4. Ресурсозбереження – головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте сутність і структуру природно-ресурсного потенціалу.
2. Назвіть існуючі методи оцінки природно-ресурсного потенціалу.

3. Охарактеризуйте мінеральні ресурси України, їх структуру та особливості розміщення.

4. Розкрийте сутність та визначте структуру земельного фонду України. Сформулюйте проблеми раціонального використання земельних ресурсів.

5. Охарактеризуйте водні ресурси України, особливості їх формування і розміщення. Назвіть проблеми та шляхи їх раціонального використання.

6. Охарактеризуйте лісові ресурси України, їх народногосподарське значення і основні шляхи раціонального використання.

7. Охарактеризуйте рекреаційні ресурси України, їх структуру та особливості розміщення. Обґрунтуйте проблеми і шляхи їх раціонального використання.

8. Визначте сутність та основні напрями ресурсозбереження.

ТЕМА 6.

НАРОДНОГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ.

Мета заняття. Ознайомитись з структурою народного господарства України і виявити його проблеми розвитку та розміщення. Визначити основний напрямок поліпшення територіальної організації господарства, особливості розміщення промисловості по регіонах та її значення в системі господарства.

Слід звернути увагу та оцінити можливості комплексного розвитку регіонів і економіки України в цілому. Ці можливості зумовлені наявністю природних ресурсів, кваліфікованих трудових ресурсів і вигідного розміщення нашої держави в центрі Європи. Важливо при цьому враховувати необхідність поліпшення навколишнього середовища, обмеження розвитку забруднюючих виробництв і впровадження безвідходних та екологічно чистих технологій.

Студентам важливо осмислити необхідність поєднання ринкової переорієнтації економіки з поліпшенням галузевої структури господарства на основі науково-технічного прогресу.

При вивченні теми студент повинен виходити з того, що природно-ресурсний потенціал України дозволяє раціонально поєднувати розвиток промислового і аграрного виробництва. Провідна роль при цьому належить галузям промисловості, які базуються на власних ресурсах. Розвиток цих галузей значною мірою визначає характер розвитку аграрного виробництва в окремих регіонах. Так, наприклад, розвиток галузей паливно-

енергетичного комплексу в Донецькому регіоні обумовив інтенсифікацію спеціалізованого овоче-молочного господарства в приміських зонах.

Разом з тим в окремих регіонах сільське господарство визначає профіль промисловості. Наприклад, у Центральному і Подільському регіонах 40 – 45% промислово-виробничого персоналу зайнято в галузях переробної промисловості. Обумовлено це тим, що це високорозвинені агропродовольчі регіони з обмеженими мінеральними ресурсами.

При вивченні особливостей розміщення галузей промисловості по регіонах слід враховувати насамперед екологічні фактори, наявність трудових ресурсів та їх кваліфікацію, результати економічної оцінки даного виду ресурсів.

Питання для обговорення:

1. Сутність та структура народного господарства України.
2. Промисловість України і форми її територіальної організації.
3. Основні проблеми розвитку та розміщення народного господарства України.
4. Роль науково-технічного прогресу у розвитку народногосподарського комплексу.
5. Сучасний стан науково-технічного потенціалу України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Дайте визначення народногосподарського комплексу України.
2. Що таке галузь господарства?
3. Що ви розумієте під виробничою сферою і який її склад?
4. Що входить до невиробничої сфери?
2. Які особливості співвідношення виробничої і невиробничої сфери в Україні?
3. Яке значення промисловості України?
4. Як поділяється промисловість України за характером виробництва і предметів праці?
5. Назвіть основні галузі промисловості України.
6. Які особливості галузевої структури промисловості України?
7. Назвіть міжгалузеві комплекси промисловості України.
8. Визначте поняття “науково-технічний прогрес” і “науково-технічна революція”.
9. Розкрийте роль науки в розвитку і розміщенні продуктивних сил.
10. Проаналізуйте структуру науково-технічного потенціалу України, його територіальну організацію.

ТЕМА 7.

ПАЛИВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.

Мета заняття. Розкрити сутність і структуру паливно-енергетичного комплексу і визначити місце паливної промисловості та її значення для розвитку галузей народногосподарського комплексу України.

Питання для обговорення:

1. Паливно-енергетичний комплекс: сутність, структура та народногосподарське значення.
2. Місце паливної промисловості в паливно-енергетичному комплексі України.
3. Паливний баланс України: сутність, сучасна структура та шляхи її вдосконалення.
4. Сучасний рівень та перспективи розвитку вугільної промисловості. Характеристика вугільних басейнів України.
5. Сучасний рівень та перспективи розвитку нафтової промисловості. Основні райони видобутку нафти. Основні нафтопроводи.
6. Перспективи розвитку та сучасний рівень газової промисловості. Основні райони видобутку природного газу. Найважливіші газопроводи.

Питання для самостійого вивчення:

1. Які галузі входять до складу паливно-енергетичного комплексу?
2. Що являє собою паливно-енергетичний баланс?
3. Визначте структуру паливно-енергетичного балансу України та основні стратегічні напрями його вдосконалення.
4. Охарактеризуйте сучасний стан та особливості розміщення вугільної промисловості України.
5. Дайте характеристику вугільних басейнів України.
6. Назвіть існуючі проблеми та обґрунтуйте перспективи розвитку вугільної промисловості України.
7. Охарактеризуйте сучасний стан та особливості розміщення нафтової і нафтопереробної промисловості України.
8. Назвіть основні райони видобутку нафти і оцініть рівень забезпеченості потреб України нафтою.
9. Обґрунтуйте проблеми і перспективи розвитку нафтової і нафтопереробної промисловості України.

10. Охарактеризуйте сучасний стан та особливості розміщення газової промисловості України.

11. Назвіть основні райони видобутку газу і оцініть рівень забезпеченості потреб України природним газом.

12. Визначте найбільш актуальні проблеми і реальні перспективи розвитку газової промисловості України.

ТЕМА 8.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗМІЩЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.

Мета заняття. Обґрунтувати місце електроенергетики в паливно-енергетичному комплексі та її народногосподарське значення.

Питання для обговорення:

1. Принципи розміщення і розвитку електроенергетики.
  2. Структура виробництва електроенергії України.
  3. Значення і місце теплоенергетики в енергетичному балансі країни.
- Основні райони концентрації ТЕС.
4. Основні каскади ГЕС. Місце і значення гідроенергетики в енергетичному балансі країни.
  5. Сучасне розміщення атомних електростанцій, їх місце і значення в енергетичному балансі країни.
  6. Проблеми та перспективи розвитку енергетики України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте структуру виробництва і споживання електроенергії в Україні.
2. В чому полягає роль електроенергетики в господарському комплексі України?
3. Охарактеризуйте особливості розміщення теплових електростанцій України.
4. Охарактеризуйте сучасне розміщення гідроелектростанцій України.
5. Охарактеризуйте сучасне розміщення атомних електростанцій України.
6. В чому полягають основні проблеми і перспективи розвитку електроенергетики України?
7. Визначте екологічні проблеми, пов'язані з розвитком електроенергетики.

ТЕМА 9.**МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ.**

Мета заняття. Розглянути і проаналізувати структуру, сучасний стан та особливості розміщення металургійного комплексу України.

Питання для обговорення:

1. Значення чорної металургії для розвитку народногосподарського комплексу України.
2. Сировинна база чорної металургії України.
3. Структура, сучасний стан та розміщення чорної металургії.
4. Кольорова металургія України: сировинна база, особливості розміщення та розвитку.
5. Проблеми і перспективи розвитку металургійного комплексу України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте сутність металургійного комплексу та його галузеву структуру.
2. Назвіть умови і фактори розвитку чорної металургії.
3. Визначте найважливіші особливості розміщення чорної металургії України (три підрайони).
4. Оцінка запасів залізних і марганцевих руд та умов їх видобутку.
5. Назвіть основні показники виробництва продукції чорної металургії та їх динаміку.
6. Назвіть основні підприємства чорної металургії (металургійні, коксові-мічні, феросплавні і трубні заводи) Придніпров'я, Донецького і Приазов-ського підрайонів.
7. У чому полягає основне призначення феросплавних заводів?
8. У чому полягає технічний прогрес у металургії України?
9. Назвіть типи металургійних заводів та їх особливості.
10. Визначте особливості розміщення кольорової металургії України.
11. Обґрунтуйте перспективи розвитку чорної та кольорової металургії України.

ТЕМА 10.**МАШИНОБУДІВНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ.**

Мета заняття. Познайомитись з галузевою структурою машинобудівного комплексу, з особливостями і принципами розміщення його галузей та сучасним рівнем розвитку машинобудування в Україні.

Питання для обговорення:

1. Машинобудівний комплекс: значення в розвитку народногосподарського комплексу країни, галузева структура та форми його територіальної організації.
2. Особливості і принципи розміщення галузей машинобудування України. Основні райони і центри.
3. Сучасний рівень розвитку галузей машинобудування.
4. Спеціалізація і кооперування в машинобудуванні України та їх вплив на розміщення галузі.
5. Основні проблеми та перспективи розвитку машинобудування України.

Питання для самостійного вивчення:

1. Який вплив чинить машинобудування на розвиток і розміщення продуктивних сил?
2. Визначте галузеву структуру машинобудування України, особливості та принципи розміщення основних його галузей.
3. Назвіть основні форми територіальної організації машинобудування України.
4. Охарактеризуйте наукоємні галузі машинобудування України та особливості їх розміщення.
5. Охарактеризуйте транспортне машинобудування України, його значення, галузеву структуру та особливості розміщення.
6. Охарактеризуйте сільськогосподарське машинобудування України, його сучасний стан (особливості розміщення), проблеми та перспективи розвитку.
7. Обґрунтуйте основні проблеми та перспективи розвитку машинобудування України.
8. Визначте галузі машинобудування, для розвитку яких Україна має найкращі передумови і території, де доцільно розміщувати нові підприємства машинобудування.

9. Обґрунтуйте чинники, що впливають на попит на продукцію машинобудування на ринку України і на підставі цього визначте перспективи розвитку машинобудування в цілому та окремих його галузей.

10. Яким чином спеціалізація і кооперування виробництва можуть вплинути на територіальну організацію машинобудування України?

ТЕМА 11.

ХІМІЧНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ

Мета заняття. Розкрити сутність, роль і місце в народногосподарському комплексі України, фактори розміщення і розвитку. Розглянути сировинну базу хімічної промисловості України.

Питання для обговорення:

1. Хімічна промисловість: структура та значення в народногосподарсько-му комплексі країни.
2. Сировинна база хімічної промисловості України.
3. Принципи розміщення підприємств хімічної промисловості.
4. Сучасний рівень розвитку та особливості розміщення хімічної промисловості України.
5. Основні проблеми розвитку хімічної промисловості України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Назвіть природні і економічні передумови розвитку хімічної промисловості України.
2. Визначте місце хімічної промисловості в господарському комплексі України.
3. Який вплив чинить хімічна промисловість на розвиток і розміщення продуктивних сил?
4. Визначте галузеву структуру хімічної промисловості України.
5. Обґрунтуйте особливості і принципи розміщення галузей основної хімії України.
6. Охарактеризуйте сучасний стан хімічної промисловості України.
7. Охарактеризуйте розміщення виробництва мінеральних добрив на Україні, їх сировинну базу.
8. Охарактеризуйте розміщення хімії органічного синтезу.

ТЕМА 12.

ЛІСОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ.

Мета заняття. Визначити роль і місце в народногосподарському комплексі України, фактори розвитку і формування, галузеву структуру, умови і чинники розміщення підприємств.

Питання для обговорення:

1. Сутність, роль і місце в народногосподарському комплексі України.
2. Фактори розвитку і формування.
3. Структура і територіальна організація лісопромислового комплексу України.
4. Основні форми організації виробництва.
5. Проблеми і перспективи розвитку лісопромислового комплексу України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте сутність ЛПК України.
2. У чому полягають основні функції ЛПК України?
3. Що ви розумієте під лісовим господарством?
4. Яка роль лісозаготівельної промисловості?
5. Назвіть і охарактеризуйте лісозаготівельні райони України.
6. Яку структуру має деревообробна промисловість?
7. Назвіть найбільші підприємства целюлозно-паперової промисловості України і поясніть принципи їх розміщення.
8. Які функції виконує лісохімічна і гідролізна промисловість України?
9. Які основні напрями дальшого розвитку ЛПК України?
10. Накресліть типову схему ЛПК України.
11. Охарактеризуйте міжгалузеві зв'язки ЛПК України.

ТЕМА 13.

БУДІВЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗМІЩЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ.

Мета заняття. Ознайомитись з структурою, особливостями розміщення і розвитку комплексу та промисловості будівельних матеріалів. Розкрити сутність та роль будівельного комплексу в народногосподарському комплексі України.

Питання для обговорення:

1. Будівельний комплекс: структура і народногосподарське значення.
2. Принципи розміщення підприємств промисловості будівельних матеріалів.
3. Сучасний рівень розвитку та розміщення промисловості будівельних матеріалів України.
4. Будівництво України: сучасний рівень розвитку та особливості територіальної організації.
5. Основні проблеми розвитку будівельного комплексу України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте структуру будівельного комплексу.
2. Які виробництва формують промисловість будівельних матеріалів?
3. Проаналізуйте фактори, що впливають на розміщення капітального будівництва.
4. Які екологічні проблеми виникають у зв'язку з виробництвом будівельних матеріалів і організацією будівництва?

ТЕМА 14.

**АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: ГАЛУЗЕВА ТА
ТЕРИТОРІАЛЬНА СТРУКТУРА, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ.**

Мета заняття. Визначити роль агропромислового комплексу в народному господарстві, структуру і форми територіальної організації, місце і роль сільського господарства в економіці країни, зональну спеціалізацію сільського господарства, його галузеву структуру.

Для майбутніх економістів-аграрників вивчення цієї теми повинно бути поглибленим. Економіст, бухгалтер і фінансист в умовах ринку повинні формувати конкурентноздатність свого підприємства, (фірми, організації). Цього можна досягти, добре знаючи сучасний економічний стан та перспективні можливості своїх конкурентів.

Вивчення теми слід почати з оцінки природних ресурсів у регіонах для виробництва певних видів сільськогосподарської продукції.

Зональна спеціалізація, що склалася в державі, повинна поступово перерости в зони гарантованого виробництва окремих видів зерна, цукрових буряків, соняшнику, продукції скотарства, свинарства, вівчарства. Основна

умова цього процесу – максимальне використання природних умов і ресурсів у регіонах для створення таких зон.

Економіку окремих галузей рослинництва і тваринництва доцільно вивчати за такою схемою:

- 1) особливості розміщення галузей і можливості його поліпшення;
- 2) динаміка посівних площ (чисельності поголів'я) і валового виробництва продукції;
- 3) кормова база та її особливості в різних регіонах;
- 4) досвід окремих сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, районів, регіонів у аграрному секторі економіки.

Питання для обговорення:

1. АПК: сутність, значення і місце в народногосподарському комплексі.
2. Галузева структура і форми територіальної організації АПК.
3. Сільське господарство – сировинна база АПК.
4. Розміщення галузей рослинництва.
5. Розміщення галузей тваринництва.
6. Територіальна структура АПК України.
7. Проблеми та перспективи розвитку АПК.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте роль агрокліматичних умов у розвитку, галузевій структурі і розміщенні сільського господарства.
2. Доведіть об'єктивну необхідність інтеграції сільського господарства і галузей промисловості.
3. Назвіть галузеву структуру АПК України.
4. Визначте місце сільського господарства в формуванні розвитку АПК.
5. Назвіть галузеву структуру сільського господарства України, його зональну спеціалізацію.
6. Охарактеризуйте рослинництво України, його галузеву структуру і передумови розвитку і розміщення.
7. Охарактеризуйте тваринництво України, його галузеву структуру, особливості розміщення і зональну спеціалізацію.
8. Визначте роль і місце переробного комплексу в розвитку АПК України, його структурі.
9. Назвіть спеціалізовані АПК України, особливості їх формування і розміщення.

ТЕМА 15.

СОЦІАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ.

Мета заняття. Розкрити сутність, роль і місце у суспільному розвитку України, сучасний стан та особливості розміщення галузей соціальної сфери України.

Питання для обговорення:

1. Сутність, роль і місце комплексу у суспільному розвитку країни.
2. Особливості розміщення та сучасний стан галузей соціальної сфери України.
3. Виробництво товарів народного споживання: сучасний стан та особливості розміщення.
4. Розвиток культурно-побутового обслуговування в Україні.
5. Чинники розміщення закладів охорони здоров'я та формування рекреаційних комплексів на Україні.
6. Проблеми та перспективи розвитку соціального комплексу України.

Питання для самостійого вивчення:

1. В чому полягає значення соціального комплексу для суспільного розвитку країни?
2. Визначте структуру соціального комплексу.
3. Які чинники визначають розміщення об'єктів соціального комплексу?
4. Охарактеризуйте сучасний стан та особливості розміщення виробництв товарів народного споживання в Україні.
5. В чому полягають основні проблеми розвитку соціального комплексу України?
6. Визначте перспективи розвитку соціального комплексу України.

ТЕМА 16.

ТРАНСПОРТНИЙ КОМПЛЕКС ТА ЗВ'ЯЗОК.

Мета заняття. Визначити місце транспорту в народному господарстві, його вплив на розміщення продуктивних сил та формування раціональних господарських зв'язків, умови і чинники, що впливають на формування і розвиток транспортної мережі, обсяги та структуру вантажообороту.

Питання для обговорення:

1. Територіальна організація транспортної системи.
2. Значення транспорту в народногосподарському комплексі України.
3. Характеристика окремих видів транспорту України.
4. Особливості функціонування різних видів транспорту.
5. Структура вантажообороту та пасажирообороту.
6. Проблеми та перспективи розвитку транспортної системи України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Визначте роль транспорту в розвитку і розміщенні виробництва
2. Обґрунтуйте місце і особливості залізничного транспорту в транспортній системі України. Назвіть основні залізниці.
3. Визначте місце і особливості автомобільного транспорту України. Назвіть основні автомобільні шляхи.
4. Сформулюйте передумови розвитку водного транспорту України, обґрунтуйте його роль і місце в економіці України.
5. У чому полягає значення трубопровідного транспорту в розвитку продуктивних сил України?

ТЕМА 17.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ЕКОНОМІЧНИХ РАЙОНІВ.

Мета заняття. Визначити місце і спеціалізацію економічних районів в системі територіального поділу праці, внесок кожного економічного району в розвиток народного господарства країни.

Теми 17-18 присвячені вивченню економіки кожного з восьми регіонів України.

Загальна схема для студента повинна бути такою:

- 1) склад регіону та його економіко-географічне положення;
- 2) місце району в економіці України;
- 3) економічна оцінка природно-ресурсного і виробничого потенціалу;
- 4) населення, трудові ресурсний потенціал та проблеми його зайнятості і ефективного використання;
- 5) характеристика галузевої та територіальної структури господарства;
- 6) особливості формування і функціонування територіально-виробничого комплексу району;

- 7) транспорт і економічні зв'язки;
- 8) стан екології в регіоні та шляхи її підвищення;
- 9) перспективи розвитку і розміщення продуктивних сил району (економічні, демографічні, екологічні).

ТЕМА 18.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ ТА СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ СВІТУ.

Мета заняття. Визначити місце України у світовому територіальному поділі праці, основні форми економічного співробітництва країн світу та сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків нашої країни.

При вивченні теми слід з'ясувати, що розвиток міжнародної економічної інтеграції є об'єктивним процесом для кожної країни. Вигідне економіко-географічне розміщення України в центрі Європи дає можливість ефективно використовувати можливості міжнародного поділу праці. В перспективі за рахунок експорту високоякісних і конкурентоздатних товарів наша держава зможе істотно поліпшити свій фінансовий баланс. Важливо при цьому, щоб міжнародні відносини будувались на рівноправних взаємовигідних умовах.

Питання для обговорення:

1. Сутність і значення в становленні національної економіки України.
2. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків.
3. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування.
4. Основні форми економічного співробітництва країн світу.
5. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України. Структура експорту.
6. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

Питання для самостійого вивчення:

1. Розкрийте сутність зовнішньоекономічних зв'язків та назвіть їхні основні форми.
2. В чому виявляється вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків?

3. Розкрийте сутність механізму зовнішньоекономічної діяльності та назвіть основні його принципи.
4. Назвіть загальні обсяги експорту й імпорту України, визначте їхню товарну структуру.
5. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами СНД.
6. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами "Великої сімки".
7. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Європи.
8. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Азії.
9. Охарактеризуйте зовнішньоекономічні зв'язки України з країнами Америки.
10. Визначте основні проблеми і перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ:

1. Місце «Розміщення продуктивних сил» серед економічних наук та взаємозв'язок з іншими дисциплінами.
2. Сучасні актуальні проблеми розміщення і розвитку продуктивних сил України.
3. Роль народонаселення у розвитку продуктивних сил та територіальній організації народного господарства.
4. Статеві-вікова структура населення.
5. Міжнародне співробітництво України з питань екології та охорони навколишнього середовища в умовах глобалізації.
6. Ресурсозбереження – головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу.
7. Регіональні аспекти світових економічних процесів.
8. Сутність і роль науково-технічного прогресу у розвитку народногосподарського комплексу.
9. Науково-технічний потенціал України: сучасний стан та особливості територіальної організації.
10. Проблеми реконструкції народного господарства України в контексті завдань прискорення науково-технічного прогресу.
11. Структура та принципи розміщення основних галузей переробної сфери АПК України.
12. Хімічний комплекс України: структура і народногосподарське значення.
13. Будівельний комплекс: структура і народногосподарське значення.
14. Сутність, роль і місце соціального комплексу у суспільному розвитку країни.
15. Галузева структура лісопромислового комплексу та економічна оцінка лісових ресурсів.
16. Умови і чинники розміщення підприємств лісової і деревообробної промисловості.
17. Значення транспортного комплексу в народному господарстві, його структура.
18. Вплив міжнародного територіального поділу праці на формування міждержавних економічних зв'язків.
19. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.
20. Удосконалення зв'язків та співробітництва в умовах ринкових відносин.
21. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення вугільної

промисловості

22. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення нафтової і нафтопереробної промисловості.

23. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення газової промисловості.

24. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення торф'яної і сланцевої промисловості.

25. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення електроенергетики.

26. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей чорної промисловості.

27. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей кольорової промисловості.

28. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей важкого машинобудування.

29. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей загального машинобудування.

30. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей середнього машинобудування.

31. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей рослинництва.

32. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей тваринництва.

33. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення галузей соціальної сфери.

34. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення промисловості будівельних матеріалів.

35. Сучасний рівень розвитку і особливості розміщення комплексу хімічних виробництв.

36. Сучасне будівництво України: особливості розміщення і розвитку.

37. Сучасна територіальна організація транспортної системи України.

38. Сучасний розвиток харчової промисловості, як основної переробної ланки АПК;

39. Лікувально-оздоровчий комплекс: сучасний стан розвитку та особливості розміщення.

40. Сучасний розвиток туризму України.

41. Лісове господарство України: його проблеми та перспективи розвитку.

42. Сучасний рівень розвитку і розміщення деревообробної

промисловості, проблеми та перспективи розвитку;

43. Мікробіологічна промисловість і побутова хімія: сучасний рівень розвитку, проблеми та перспективи розвитку.

44. Місце і особливості розвитку залізничного транспорту в транспортній системі України.

45. Водний транспорт України: його роль, місце і значення для економіки держави.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПРОМІЖНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

1. Предмет і завдання курсу РПС
2. Мета та завдання державної регіональної економічної політики.
3. Закономірності розвитку і розміщення продуктивних сил.
4. Основними критеріями РПС є:
6. Основні принципи розміщення продуктивних сил.
7. Основні фактори розвитку та розміщення продуктивних сил.
8. Економічне районування: суть і значення.
9. Основні принципи економічного районування.
10. Економічний район, його суть. Спеціалізація і комплексний розвиток економічних районів.
11. Мета та завдання державної регіональної економічної політики.
12. Наукові методи аналізу розміщення та територіальної організації продуктивних сил.
13. Населення України: динаміка чисельності, структура розселення.
14. Міське та сільське розселення України, особливості формування та динаміка чисельності.
15. Демографічна ситуація в Україні, її регіональні особливості та шляхи покращення.
16. Трудові ресурси України: поняття, особливості розміщення, розподіл по видах зайнятості та галузях народного господарства.
17. Природно-ресурсний потенціал України, його суть, структура і економічна оцінка.
18. Мінеральні ресурси
19. Земельний фонд України та його структура. Проблеми охорони і раціонального використання земельних ресурсів.
20. Водні ресурси України.
21. Лісові ресурси України.
22. Рекреаційні ресурси України, їх структура, особливості розміщення, проблеми, охорона і раціональне використання.
23. Народного-господарський комплекс України
24. Паливно-енергетичний комплекс: суть, структура, значимість в народному господарстві
25. Вугільна промисловість
26. Сучасний стан та перспективи розвитку нафтової промисловості України. Основні нафтопроводи.
27. Сучасний стан та перспективи розвитку газової промисловості

України.

28. Основні принципи розм. електроенергетики України. Сучасна структура виробництва електроенергії

29. Теплові електростанції України. Її місце у виробництві електроенергії, особливості розміщення. Основні ТЕС України.

30. Атомна електроенергетика України, особливості розміщення та місце в сучасному паливно-енергетичному балансі України.

31. Гідроенергетика України, її місце в енергетичному балансі. Каскади ГЕС в Україні.

32. Основні металургійні підприємства України: принципи та особливості розміщення.

33. Чорна металургія України, сучасний рівень розвитку, металургійні райони та основні центри України.

34. Кольорова металургія України.

35. Галузева структура машинобудування України та принципи розміщення основних галузей.

36. Сільськогосподарське машинобудування та тракторобудування.

37. Транспортне машинобудування України, його значення, галузева структура, особливості розміщення, основні центри, перспективи і проблеми розвитку.

38. Верстатно - та приладобудування України, їх значення, принципи розміщення, основні центри, перспективи і проблеми розвитку.

39. Деревообробна промисловість України, її галузева структура, принципи розміщення та центри основних галузей (лісопильної, меблевої та ін).

40. Важке та енергетичне м/б України, його значення, принципи розміщення, основні центри, перспективи і проблеми розвитку.

41. Целюлозно паперова промисловість України., сучасний стан, особливості розміщення проблеми та перспективи розвитку.

42. Лісова промисловість України: передумови розвитку та регіональні особливості розміщення.

43. Будівельний комплекс України: значення, галузева структура, принципи розміщення, основні проблеми та перспективи розвитку.

44. Цементна та скляна промисловість У.: значення, структура, сучасний стан.

45. Агропромисловий комплекс, галузева структура.

46. Зернове господарство України; суть, народногосподарське значення, галузева структура, проблеми та перспективи розвитку.

47. Технічні культури України: сучасний стан і вплив на формування

спеціалізованих АПК. Проблеми та перспективи розвитку.

48. Тваринництво України: сучасний стан, роль у формуванні спеціалізованих АПК. Проблеми та перспективи розвитку.

49. Сільське господарство України. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.

50. Соціальний комплекс України: значення, галузева структура, проблеми та перспективи розвитку.

51. Текстильна промисловість України: галузева структура, принципи розміщення та основні центри.

52. Транспортна система України: значення, структура і місце в н/г комплексі.

53. Залізничний транспорт України: значення, структура, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.

54. Трубопровідний транспорт України: значення, сучасний стан, особливості розміщення, проблеми та перспективи розвитку.

55. Автомобільний транспорт України: значення, суч. стан, особливості розміщення, проблеми та перспективи розвитку.

56. Водний транспорт України: передумови його розвитку, значення, проблеми та перспективи розвитку.

57. Сітка економічних районів України, їх територіальна структура.

58. Розкрийте сутність зовнішньоекономічних зв'язків.

59. Основні форми зовнішньоекономічних зв'язків.

60. Розкрийте сутність механізму зовнішньоекономічної діяльності та назвіть основні його принципи.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Ішук С. І. Розміщення продуктивних сил: теорія, методи, практика. – К., 2000.
2. Розміщення продуктивний сил : навч. посібник / В. В. Ковалевський, О. Л. Михайлик, В. Ф. Семенов [та ін.] ; за ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михайлюк. – К. : Либідь, 1996. – 368 с.
3. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : навчальний посібник. – К., 2001. Проблеми територіального розвитку.
4. Словник-довідник / уклад. : А. П. Сисоєв і І. В. Усов. - М. : ТЕИС, 2003.
5. Розміщення продуктивних сил України : підручник / Є. П. Качан, М. О. Ковтонюк, М. О. Петрига [та ін.]; за ред. Є. П. Качана. – К. : Вища школа, 1998.
6. Розміщення продуктивних сил : підручник / В. В. Ковалевський, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенов [та ін.] ; за ред. В. В. Ковалевського, О. Л. Михайлюк, В. Ф. Семенова. – К. : Товариство “Знання”; КОО, 1998.
7. Розміщення продуктивних сил : підручник для вузів / В. В. Кістанов, Н. В. Копилов, А. Т. Хрущов [та ін.] ; за ред. В. В. Кістанов, Н. В. Копилова. – 3-тє видання, перероблене і доповнене. – М. : Економіка, 1994.

Допоміжна

1. Прокопенко Н.Д. Анализ и прогнозирование развития экономики региона / Н. Д. Прокопенко, Ф. Е. Полонский. - К. : Наукова думка, 2005. – 226 с.
2. Бородюк М. Структурный фактор в развитии экономики Украины / Бородюк. – К. : Наукова думка, 2004. –117 с.
3. Розміщення продуктивних сил / В. В. Ковалевський [та ін.]. – К. : Знання ; КОО, 2004. – 351 с.
4. Качан Е.П. Розміщення продуктивних сил / Е. П. Качан. – Київ : Вища школа, 2005. –375 с.
5. Кістанов В. В. Территориальная организация производства / В. В. Кістанов. – М. : Эконом, 2004. –387 с.
6. Лось В. А. Человек и природа / В. А. Лось. – М. : Высшая школа, 2003. –180 с.
7. Минц А. А. Экономическая оценка природных ресурсов / А. А. Минц. – М. : Знание, 2002. –350 с.

8. Некрасов Н. Н. Региональная экономика / Н. Н. Некрасов. – М. : Экономика, 2002. – 250 с.
9. Оникненко В. В. Вопросы методологии. и методики исследования трудовых ресурсов / В. В. Оникненко. – К. : Наукова думка, 2000. – 230 с.
10. Сипаев Е. Д. Производственно-территориальные комплексы / Е. Д. Сипаев. – К. : Наукова думка, 2000. – 210 с.
11. Шаблій О. І. Соціально-економічна географія України / О. І. Шаблій. – К. : Вища школа, 2005. – 450 с.

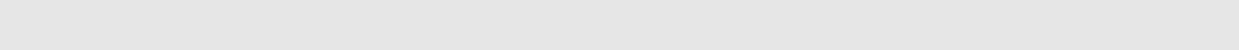
8. Інформаційні ресурси

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] : закон України від 23.03.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
3. Про зайнятість населення [Електронний ресурс] : закон України від 01.03.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
4. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : закон України від 11.01.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
5. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 16.04.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
7. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс] : закон України від 09.04.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
8. Про оплату праці [Електронний ресурс] : закон України від 24.03.1995 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
9. Про охорону праці [Електронний ресурс] : закон України від 14.10.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. - Режим

доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.

10. Про підприємництво [Електронний ресурс] : закон України від 07.02.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.

ЗМІСТ

Вступ	3
Тема 1. Предмет, метод і завдання курсу “РПС”. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил	4
Тема 2. Економічне районування та територіальна структура народного господарства	6
Тема 3 Наукові основи державної регіональної політики і методи аналізу територіальної організації господарства	7
Тема 4. Населення і трудові ресурси України	8
Тема 5. Природно-ресурсний потенціал України	10
Тема 6. Народного господарський комплекс України	11
Тема 7. Паливна промисловість України: особливості розміщення, проблеми і перспективи розвитку	13
Тема 8. Електроенергетика України: особливості розміщення, проблеми та перспективи розвитку	14
Тема 9. Металургійний комплекс України	15
Тема 10. Машинобудівний комплекс України	16
Тема 11. Хімічний комплекс України	17
Тема 12. Лісопромисловий комплекс України	18
Тема 13. Будівельний комплекс України: особливості його розміщення та основні проблеми розвитку.	18
Тема 14. Агропромисловий комплекс України: галузева та територіальна структура, проблеми та перспективи розвитку	19
Тема 15. Соціальний комплекс України	21
Тема 16. Транспортний комплекс та зв'язок	21
Тема 17. Характеристика продуктивних сил економічних районів	22
Тема 18. Зовнішньоекономічні зв'язки та співробітництво України з країнами світу	23
Орієнтовний перелік індивідуальних завдань	25
Питання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти	28
Література	31
Зміст	34

Навчальне-методичне видання

РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ:

Методичні рекомендації для практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 071 “Облік і оподаткування” денної форми навчання

Укладач:

Альбещенко Олексій Станіславович

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,1

Тираж 50 прим. Зам. №___

Надруковано в видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.